

А. Е. Кулаковской – Өксөкүлээх Өлөксөй «Ойуун түүлэ»

Алексей Елисеевич Кулаковский — великий якутский народный поэт. Он народен не только потому, что... вся его поэзия пронизана, освещена и согрета глубокой сыновьей любовью к родным якутам: он народен (и глубоко народен) потому, что после прочтения его поэм у читателя, мало, допустим, знакомого или вовсе незнакомого с характером якутского народа, возникает и складывается яркое и цельное представление... о душе якутского народа, о самом народе как части человечества...

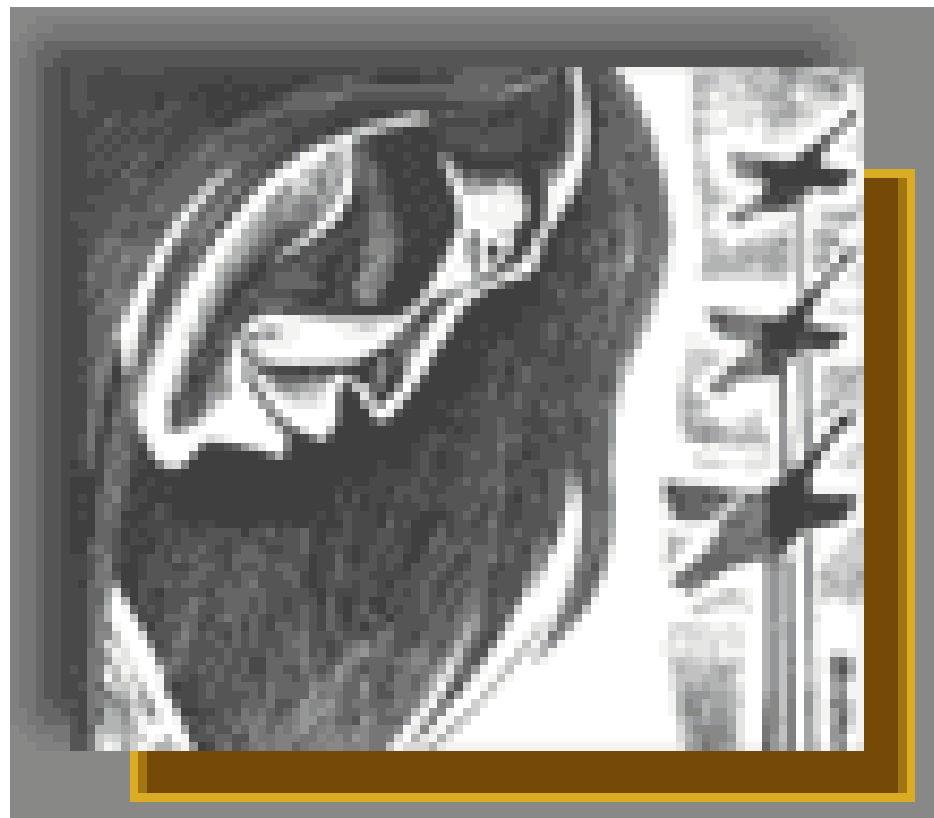
В. Солоухин

Алексей Елисеевич биир үйэ анараа өттүгэр, оччотообу түнкэтэх Хачыкаакка олорон суруйбут айымньыта билигин даҕаны суолтатын сүтэрбэт, хата, өссө күүһүрэн, ис хоһооно сытырхайан иһэр.

Ойуун диэн кимий?

**Ойуун- айыылартан, таңаралартан ыйаахтаах, эбэтэр
өбүгэлэрин утумнаабыт киһи буолар.**

Ойуун — саха
итэҕэлинэн,
инникини өтө көрөр,
сүбэлиир-амалыыр,
икки атахтаах
ураанхай саха
самныбат саргытын
түстүүр киһи. Онон
Өксөкүлээх айылҕа
кистэлэн күүһүнэн
салайтаран
инникини өтө
көрбүт эбит.

«Ойуун түүлэ» хабан көрдөрөр кыһалҕата киэн, революция иннинээҕи айымньы. Улуу омуктар (государстволар) тас дойдуттан киришилэрин, Сахабыт сиригэр киһи элбээһинин улуу бөлөһүөк өтө көрүүтэ. Сурукка тикэн хаалларбытын курдук, күн бүгүн буола турар олохпугар сырыы, барыы-кэли, атыы-тутуу барыта тас дойдуну кытта сибээстээх.

”Ойуун түүлэ” поэма Кэм айымньыта (Эпоха), ааспыт үйэ кыһалҕаларын быһаарыыга сүбэ-соргу, аҕыйах ахсааннаах кыра омук өлөр-сүтэр дьылҕаттан хайдах быһһаныай?- диэн ыйытыкка харда. Омук боппуруоһа, ол аата бу кэлэр көлүөнэм хайдах буолар диэн өтө көрөн айымньытын суруйбут , норуот туһугар киэн толкуйун, анаарытын, сүбэтин бу айымньынан тиэрдибит.

- Тоџо түүл түһээбит гына суруйда?
- Түүлүгэр тоџо хотой буолан, аан дойдуну кэрийдэ?
- “Ойуун түүлэ” бэйиэмэ суруллуутун тутула хайдаџый?
- Бэйиэмэџэ киһи аймах устуоруйатын ханнык суостаах чахчылара ойууланарый?
- Бэйиэмэџэ ааптар айылџа уонна киһи сыһыанын хайдах ойуулууруй?
- Норуот сүтэн симэлийэн хаалыыта тустаах дьон алдьархайыттан ураты өссө туох өрүттээх буолуон сөбүй?
- Бэйиэмэџэ этиллэр “тиис - тиискэ”, “муос - муоска” дьулуһуу туох ис номохтообуй?
- Өксөкүлээх кимнээџи кытта ыаллаһан, бииргэ олоруу сахаџа ордук туһалаах, сайдыыга сирдиир суоллаах буолуо диэн сүбэлиирый?
- Төрөөбүт норуот тыынынан тыыннаныы, дьылџатынан дьылџаланыы диэни хайдах өйдүүгүт?

“Ойуун түүлэ” поэмаба омук
омукка сыһыана инники
былаанга бэриллэр. Айымньы
сүрүн идеятын мантан
таһаардахха, *улахан омук
баттааһынын күүһүттэн
кинини кытта сайдыы тэн
таһымын тутан босхолонуохха
сөп диэн Өксөкүлээх өтө көрүүтэ
– саамай таба, саамай
кэскиллээх, саамай актуальнай
өтө көрүү буолар.*

Биниги айымныны ааџан баран,
Өксөкүлээх Өлөксөй өтө көрүүлэрэ
билинни кэмнэ туолбут дуо диең
толкуйдаан, анааран көрүүхтээхпит.
**Бу өтө көрүүлэрин бүгүннү күнү,
билинни кэми кытта тэннээн
көрүүбүң.**

- Экология боппуруоһа. Айылџа алдьаныыта-кээһэниитэ аан дойдуга сытыы кыһалџа буолан турар.
- Демография – өлүү элбээһинэ, төрүүх аџыйааһына.
- Кылаастар охсуһуулара революцияџа кубулуйуута.
- 20 уйэџэ Аан дойду сэриилэрэ.
- Америка, Япония, Кытай инники сайдыылара.
- Кыра норуоттарга эстэр куттал.

Кривошапкина Валентина Семеновна
ГБПОУ «ХОК» им.Амма Аччыгыйа

- Өксөкүлээх Өлөксөй «Ойуун түүлүн» өтө көрүүлэрэ улахан өттө туолбут. Кини сүбэ-соргу тыллара биһиэхэ билигин да суолдьут сулус буолан, олохпутун сырдатыхтара.
- Хас биирдии киһи үөрэх, сайдыы, ис культура баар буолуохтаабын өйдүөхтээх. Дойдуга туһалаах киһи буолан тахсыахтаах.
- Норуот историятыгар үгүс үтүөнү онорбут киһи аата умнуллуо суохтаах. Эдэр ыччат холобур оностуохтаах, сүгүрүйүөхтээх уонна өссө элбэх үчүгэйдэ онорорго бэлэм буола улаатыахтаах.